

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-16440/25	30.03.2026

ДО
ЧЛЕНОВЕТЕ НА
ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
СОФИЯ

ДО
Г-ЖА БИЛЯНА ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР
ДИРЕКТОР БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА
ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР,

Във връзка с отправените към мен въпроси от г-жа Биляна Гяурова-Вегертседер, Директор Български институт за правни инициативи по реда и на основание чл.29и, ал.2 от ЗСВ, представям на Вашето внимание моите отговори:

1. Какво е Вашето мнение по отношение на окрупняването на прокуратури или промяна на тяхната компетентност, включително и по посока нейното разширяване?

Отговор:

По искане на главния прокурор Конституционния съд се произнесе с Решение № 1/07.02.2017 г. по к.д. № 13/2016 г., съгласно което структурата/териториалните звена на ПРБ следва да съответства на съдилищата по функционален, а не по териториален принцип. От ръководството на ПРБ, още тогава беше изготвена подробна съдебна карта за структурна реформа, която беше успешно проведена постапно в районните и отчасти по отношение на управлението на бюджета и финансите в окръжните прокуратури. Считаю, че с този подход бяха до известна степен преодолените диспропорциите по отношение на натовареността и правилното разпределение на човешкия, материалния и финансов ресурс в ПРБ. По отношение на евентуална промяна в родовата компетентност на прокуратурите, мисля, че това следва да намери решение в изцяло нови наказателно-процесуален и материален закон. За което отдавна, отдавна ратуват всички български пеналисти.

2. Смятате ли, че избраните за административни ръководители следва да преминават обучение по Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи с оглед на специфичните правила за тях,

разписани в него?

Отговор:

Не, всеки един магистрат трябва да притежава интегритет, собствен морален кодекс, който всъщност е материализиран в Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи. Спазването му е неотменно задължение за всеки от нас, от първия ден в който сме заели мястото си, като магистрати в орган на съдебната власт.

3. Считате ли, че понастоящем съществуват достатъчни законови гаранции за ефективно разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или негов заместник?

Отговор:

Да, категорично. Предвидените в НПК и ЗСВ специални правила като избор по случаен принцип на особения прокурор, който е съдия, както и назначаването му за прокурор при ВКС, гарантират, че йерархично той не е подчинен на главния прокурор и последния няма право да упражнява контрол за законност или методически указания по случаите разследвани от специалния прокурор. Такава гаранция е и правилото, че актовете на специалния прокурор подлежат на директен съдебен контрол, а не на институционален в системата на прокуратурата. Предвидена е изключителна автономност на правомощията на специалния прокурор. Всичко това намирам за достатъчно гаранции в посока независимо и ефективно разследване.

4. Смятате ли, че са необходими законодателни промени във връзка с решенията на СЕС по делата С-648/20 и С 852/19 относно българските ЕЗА и ЕЗР?

Отговор:

Промените всъщност са факт от повече от година и половина. В цитираните от Вас дела СЕС констатира несъответствие на българското законодателство касаещо инструментите за международно сътрудничество между страните на съюза в областта на наказателното правораздаване и по-специално Закона за Европейската заповед за разследване (ЗЕЗР), Закона за естрадицията и Европейската заповед за арест /ЗЕЕЗА/ и НПК в няколко направления:

- Дело №С-852/2019 година, случаят Иван Гаванозов. В решението си съдът констатира липсата на правни средства в българското законодателство за защита срещу издаването на Европейска заповед за разследване (ЕЗР) за извършване на претърсвания, изземвания и разпит на свидетели. В тази връзка съдът приема, че българското законодателство нарушава правото на ЕС, тъй като не предвижда възможност за съдебно обжалване на тези мерки. В отговор на решението Българската държава прие ключови промени в ЗЕЗР, които директно адресират критиките на СЕС по делото „Гаванозов“. Основният фокус е въвеждането на съдебен контрол върху актовете за събиране на доказателства. Промените бяха обнародвани в Държавен вестник, бр. 36 от 23 април 2024 г. И се отнасяха до текстовете на чл.4, 7, 8, 15 и новият чл.18а от закона. Променени бяха и съпътстващите разпоредби в НПК, касаещи процедурата по издаване и

движение на ЕЗР. Тези промени превърнаха ЕЗР от чисто прокурорски акт в акт, подлежащ на независим съдебен надзор, което беше основното изискване на СЕС и-гарантират, че България вече не нарушава правото на ЕС за ефективна съдебна защита. С други думи към момента е налице пълно синхронизиране на европейското и българското законодателство по специфичната процедура и изискванията за форма и съдържание на ЕЗР. Тези промени, макар и късно направени, бяха критично важни, тъй като срещу България беше започната процедура за нарушение от страна на Европейската комисия, именно поради липсата на съдебен контрол.

- Дело №С-648/2020 (ПИ срещу Специализирана прокуратура). Решението по делото е вторият „земстръсен“ акт на СЕС, който наложи мащабни промени в българския ЗЕЗА през същата 2024 г. Зад инициалите се крият имената на български гражданин, обвинен в участие в организирана престъпна група за измами и пране на пари, извършени на територията на Австрия и България. При анализа на доказателствата по делото съдът установява, че според действащото към него момент специално законодателство в България, в досъдебната фаза на процеса ЕЗА се издава само от прокурор, без намесата на съд, което е в нарушение на правото на ЕС. Основния упрек е, че липсва какъвто и да е механизъм, лицето, спрямо което е издадена ЕЗА, да оспори пред съд дали тази заповед е основателна или пропорционална *преди* то да бъде арестувано и екстрадирано. За да поправи това несъответствие, Народното събрание прие изцяло нов механизъм за издаване на ЕЗА в досъдебната фаза, а именно: Въведен беше чл. 56а, съобразно който прокурорът не може сам да издаде ЕЗА, а трябва да направи искане до съответния първоинстанционен съд. Предвидено беше нарочно съдебно производство в открито заседание с участието на защитник. В рамките на съдебното производство съдът проверява не само дали има обвинение, но и дали арестът е пропорционален – т.е. дали престъплението е достатъчно тежко, за да оправдае разкарването на човек през граници. Предвиден е и ред за въззивна проверка на първоинстанционното решение. Заповедта се активира в Шенгенската информационна система (ШИС) едва след като и вторият по степен съд потвърди основанията и правилността на ЕЗА. Тези промени бяха публикувани в: ДВ, бр. 48 от 7 юни 2024 г. Специално, по отношение на издадените от прокурор, по стария ред ЕЗА, държави като Германия, Нидерландия и Австрия често отказваха да изпълняват български ЕЗА, защото смятаха, че българският прокурор не е „независим съдебен орган“ по смисъла на европейското право.

В крайна сметка към днешна дата проблемите са изчистени, макар и със закъснение от страна на законодателя. Причината за това е липсата на навременна реакция от страна на Министерството на правосъдието, за зачестилите случаи, на откази от страни-членки на ЕС да изпълняват ЕЗА, издадени в България. Резултатът е, забавени и провалени разследвания, липса на справедливост и възмездие за пострадалите от престъпленията по конкретните дела.

5. Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната власт след решението на КС от 26.07.2024 г. относно промените в Конституцията

на Република България, обн. в ДВ бр. 106 от 22.12.2023 г., и ако да, - в каква посока?

Отговор:

От всички страни-членки на ЕС, България е тази с най-остарял материален наказателен закон. Сега действащия НК е създаден преди 58 години и предназначен да регулира отношения в държава с фундаментално различни обществени, социални, икономически и политически условия от днешната, в която живеем. На практика така стоят нещата и с процесуалния закон, който всъщност е стария с множеството ненужни, необмислени и често дори вредни за обществото законодателни решения. Тъй, че реформа в съдебната власт не просто трябва да има, тя е скъзистенциален въпрос. В каква посока следва да бъде? Не е нужно до откриваме нещо съвсем ново, когато можем да реципираме от други страни-членки на ЕС, готови работещи механизми и материално право и да го приспособим с нашите конкретни особености, където и колкото е нужно. Прочее, вчера ЕП одобри Директива на ЕС за борба с корупцията, която въвежда единни определения за широк спектър от корупционни деяния, които ще се наказват еднакво навсякъде в страните-членки. Адмирирам, това е за мен върнатата посока.

6. **И. ф. главен прокурор Борислав Сарафов оспори разпоредбите на ЗИД на ЗСВ от януари 2025 г., с които не се разрешава на изборни членове на ВСС с изтекъл мандат да правят предложения до президента за избор на т.нар. "трима големи". През декември 2025 г. той оттегли жалбата си, чрез което бе препятствано и делото пред Конституционния съд, инициирано чрез него. С оглед този продължаващ процедурен каламбур, разпорежданията на наказателни състави на Върховния касационен съд и становището на Общото събрание на Наказателната колегия на ВКС от октомври 2025 г., съгласно което г-н Сарафов не може да продължи легитимно да бъде и. ф. главен прокурор, поради ограниченията, наложени от измененията в ЗСВ (потвърдено впоследствие от решения на други съдебни състави), смятате ли, че г-н Сарафов към момента е легитимен изпълняващ функциите главен прокурор на Република България?**

Отговор:

България е правова държава. Българската правна доктрина познава два вида действия на законите по отношение на прилагането им във времето. Правилото е, че всеки закон действа заанапред, след приемането и обнародването му, освен ако законодателят изрично и недвусмислено не е посочил, че той има обратно или така нареченото ретроактивно действие. В последния случай това ще рече, че законът има действие от предходен момент и за заварени случаи. В измененията на Закона за съдебната власт, за които ще става дума във Вашия въпрос, подобно уточнение изобщо липсва. Дали това е поредната проява на лоша законодателна техника или е съзнателно търсен ефект е без значение. В правовата държава законът трябва да се прилага такъв какъвто е. Ето защо аз считам, че господни Борислав Сарафов към настоящия момент е легитимен изпълняващ функциите на главен прокурор на Република България.

7. В биографията Ви, както и в концепцията Ви е записано, че сте бил командирован от районна прокуратура в ОП - Варна, а от 2012 г. сте прокурор в АП - Варна. Бихте ли уточнили какво е основанието, въз основа на което започвате работа като апелативен прокурор?

Отговор:

През 2011 година участвах в обявен от Висшия съдебен съвет конкурс за прокурор в апелативна прокуратура. Оценката, която получих от комисията по избора ме постави на избираема позиция. Ето защо с протокол № 37 от заседание на Висшия съдебен съвет, проведено на 20.09.2012 година, на основание чл. 160 от Закона за съдебната власт, бях повишен от прокурор в районна прокуратура - град Варна в длъжност прокурор в апелативна прокуратура - град Варна.

8. На стр. 2 от концепцията Ви посочвате, че сте работил в надзор „Досъдебен“ и казвате: „Имах възможността, непосредствено, от първо лице да видя и добрите практики, и проблемите зони, и залитанията, най-често в стремеж към повишаване на натовареността“. Бихте ли дали конкретни примери и механизма, по който се случват такива залитания за повишаване на натовареността и колко често се установяват?

Отговор:

За щастие това са изолирани случаи, изразяващи се най-вече в произнасяния от някои прокурори с постановления, когато за същото е можело да се използва друга форма на прокурорски акт. Така или иначе, винаги в тези случаи съм вземал отношение и към настоящия момент в апелативния район на АП-Варна, няма подобни практики.

9. На стр. 5 от концепцията Ви сочите, че в някои прокуратури самосезирането е в драстично ниски стойности, „дори нулеви“. На какво се дължи според Вас този проблем е пасивността на прокурорите при данни за самосезиране?

Отговор:

За последните три години по отношение на броя на случаите на самосезиране, апелативния район на АП-Варна е в челните две места в страната. Този успех е в резултат единствено благодарение на усилията на всички прокурори и от районните и от окръжните прокуратури. Посочената от Вас констатация касае предходни периоди. Изхождайки от анализа на данните свързани с броя на случаите на самосезиране ме карат да приема, че ниските и дори нулеви тогава стойности се дължаха на високия процент незает щат в някои от районните прокуратури. Проблем, чийто решаване не зависи нито от ръководството на прокуратурата, нито пряко от ВСС, доколкото конкурси за запълването на щата са били обявени и са се провеждали. За съжаление, съществуващата в тази насока процедура е бавна и често провеждането на един конкурс е било в рамките на две или дори и повече години. Тъй, че отново, явно е нужна законодателна активност и промяна на съществуващите процедурни правила, за което от години ратуват и членовете на ВСС и огромния брой магистрати.

10. В териториалната компетентност на АП - Варна влиза външна граница на ЕС. Как оценявате работата на прокуратурата по отношение на делата, свързани с границата?

Отговор:

Основната тежест при разследването на делата свързани с разследването на престъпна дейност, по повод сигурността на границата на в апелативния район пада върху три от районните прокуратури в апелативния район, прокуратури съобразно тяхната териториална компетентност. Това са РП - Добрич, РП - Силистра и РП - Варна. Прокурорите от всяка една от тези прокуратури осигуряват обективно всестранно и пълно разследване по всяко едно от наказателните производства от тази категория. Не само това, тези разследвания са с приоритет. Оценката, която бих определил за колегите ми е изключително положителна. Възползвам се от възможността тук да им благодаря за полаганите от тях усилия и постигнати резултати.

ЗС ДЗ. ДЗДС.
г. Варна

С уважение:

Станислав Андонов